

Klare rammer, bedre balance

Regeringen prioriterer uddannelse højt. I 2016 investerede vi mere end 13 milliarder kroner i de videregående uddannelser. Det er en god investering, fordi de videregående uddannelser bidrager til vækst og udvikling i Danmark.

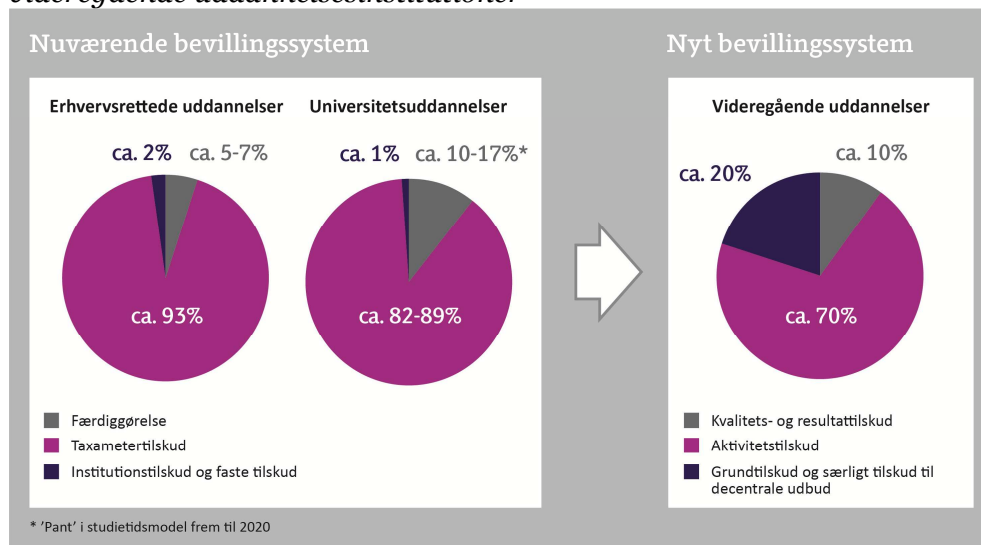
Gennem de seneste 10 år er antallet af studerende på de videregående uddannelser steget år efter år. I dag forventes cirka 61 pct. af en ungdomsårgang at gennemføre en videregående uddannelse. Det er en stor succes, og de politiske ambitioner for optag på de videregående uddannelser er indfriet. Den positive udvikling har været understøttet af det nuværende bevillingssystem for de videregående uddannelser, der udløser midler til uddannelsesinstitutionerne i takt med, at de studerende gennemfører uddannelserne.

Men det nuværende bevillingssystem har også klare svagheder, fordi det ikke i tilstrækkelig grad understøtter kvaliteten af uddannelserne og overgangen til beskæftigelse for de nyuddannede.

Regeringen foreslår et nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser, der i højere grad understøtter kvalitet i uddannelserne og et øget fokus på de nyuddannedes overgang til beskæftigelse i hele landet. Forslaget til nyt bevillingssystem er samtidig enkelt, gennemsigtigt og understøtter et styrket ledelsesrum og en løbende strategisk prioritering på institutionerne.

Forslaget indeholder tre grundelementer: Et grundtilskud, et aktivitetstilskud og et kvalitets- og resultattilskud, *jf. figur 1*.

Figur 1. Det nuværende system og forslag til nyt bevillingssystem for de videregående uddannelsesinstitutioner

4. maj 2017

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Børsgade 4

Post Postboks 2135
1015 København K

Tel. 3392 9700

Fax 3332 3501

Mail ufm@ufm.dk

Web www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

De centrale dele i forslaget er:

- Der indføres et grundtilskud, som er fast i en længere periode uafhængigt af uddannelsesaktiviteten. Første genfastsættelse foreslås efter fire år.
- Der indføres et særskilt grundtilskud til understøttelse af decentrale uddannelsesudbud.
- Antallet af takster på de erhvervsrettede uddannelser reduceres markant fra 49 undervisnings- og bygningstakster til 10 takster.
- Et løft af de laveste uddannelsestakster på de erhvervsrettede uddannelser inden for den nuværende ramme, f.eks. til pædagog og socialrådgiveruddannelserne.
- Der indføres et samlet kvalitets- og resultattilskud, der understøtter hurtigere færdiggørelse, bedre overgang til beskæftigelse og kvalitet.

Forslaget til nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser omfatter uddannelsesmidler til ordinære heltidsuddannelser på universiteter, professionshøjskoler, erhvervsakademier samt maritime uddannelser på professionsbachelorniveau. De forskellige tilskud ydes som ét samlet tilskud, som uddannelsesinstitutionernes ledelser frit kan anvende inden for deres formål.

Det er regeringens forventning, at det nye bevillingssystem samlet set vil give uddannelsesinstitutionernes ledelser en bedre ramme for at fremme kvalitet i uddannelserne, styrke koblingen til efterspørgslen på arbejdsmarkedet samt understøtte en hurtig gennemførelse af uddannelserne.

Det nye bevillingssystem berører ikke universiteternes basismidler til forskning, de erhvervsrettede institutioners midler til forsknings- og udviklingsaktiviteter, eller de særlige tilskud til museer, haver og biblioteker mv.

Det foreslås, at det nye bevillingssystem skal træde i kraft fra 2019.

For at lette overgangen til det nye bevillingssystem for institutionerne vil regeringen afsætte ekstra midler til at kompensere institutioner, hvis samlede uddannelsestilskud vil falde med mere end én procent i overgangsåret. Kompensationen udfases over tre år.

Forslag: Nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser

Grundtilskud

Grundtilskuddet foreslås fastsat, så det udgør cirka 20 procent af de samlede uddannelsesbevillinger til institutionerne. Grundtilskuddet skal understøtte den strategiske prioritering på institutionerne. Samtidig foreslås et ekstra grundtilskud til uddannelsesudbud udover hovedcampus uden for København, Aarhus, Odense og Aalborg, samt et særligt grundtilskud til de maritime institutioner og videreførelse af særlige tilskud på Bornholm.

Grundtilskuddet er fast i en periode. Det foreslås genfastsat første gang efter fire år. Genfastsættelsen af grundtilskuddet vil blandt andet ske på baggrund af en samlet kvalitetsvurdering, fremadrettede prioriteringer og opfølgning på de strategiske rammekontrakter.

Aktivitetstilskud

Det foreslås, at aktivitetstilskuddet, med cirka 70 procent af de samlede uddannelsesbevillinger, fortsat skal udgøre størstedelen af uddannelsesbevillingerne til de videregående uddannelser. Tilskuddet skal følge uddannelsesaktiviteten på institutionerne.

Der foreslås samtidig en markant forenkling af takstsystemet på de erhvervsrettede uddannelser. Forenklingen vil reducere antallet af uddannelsesstakster fra de nuværende 49 undervisnings- og bygningstakster til 10 takster. I forbindelse med reduktionen foreslås det at løfte de laveste takster – blandt andet til pædagog- og socialrådgiveruddannelserne – inden for den nuværende ramme til de erhvervsrettede uddannelser. Takststrukturen på universitetsuddannelserne foreslås fastholdt.

Kvalitets- og resultattilskud

Med introduktionen af et nyt samlet kvalitets- og resultattilskud ønsker regeringen at styrke fokus på kvaliteten i uddannelserne, tidligere færdiggørelse og hurtigere overgang fra studier til beskæftigelse. Det foreslås, at kvalitets- og resultattilskuddet udgør cirka 10 procent af de aktivitetsafhængige bevillinger til de videregående uddannelser.

Kvalitets- og resultattilskuddet fordeles til den enkelte institution på baggrund af institutionens samlede resultat for nyuddannedes overgang til beskæftigelse og de studerendes gennemsnitlige studietid. Hvis institutionerne hver især ikke når målene for beskæftigelse og studietid, udmøntes de resterende midler til kvalitet.

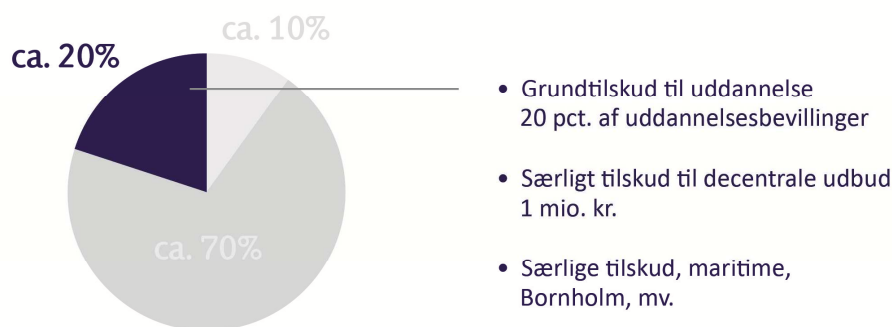
Grundtilskud

Regeringen foreslår at institutionerne modtager et grundtilskud til uddannelse. Det foreslås genfastsat første gang efter fire år. Grundtilskuddet vil øge den økonomiske stabilitet og understøtte strategisk, langsigtet planlægning. Grundtilskuddet vil dermed understøtte øget kvalitet i uddannelserne.

Forslag til et grundtilskud:

- Grundtilskuddet fastsættes til cirka 20 procent af uddannelsesbevillingerne til den enkelte institution.
- Der indføres et særligt grundtilskud på 1 million kroner til udbudssteder udover hovedcampus uden for København, Aarhus, Odense og Aalborg. Tilskuddet kan maksimalt udgøre 5 millioner kroner per institution. De særlige tilskud på Bornholm videreføres.
- Der indføres et maritimt grundtilskud, der understøtter institutionernes overgang til et tælleprincip baseret på studenterårsværk
- Der gives et øget grundtilskud til mindre institutioner, som er særligt følsomme i forhold til ændringer i bevillingerne (Den Frie Lærerskole og Danmarks Medie- og Journalisthøjskole)
- Grundtilskuddet genfastsættes første gang efter fire år, blandt andet på baggrund af en samlet kvalitetsvurdering, fremadrettede prioriteringer og opfølgning på de strategiske rammekontrakter.
- Eksisterende faste tilskud til f.eks. særlige bygningsforhold, konkrete driftsmæssige tilskud og lignende videreføres, mens øvrige faste tilskud og reguleringer nedlægges og udmøntes i det nye bevillingssystem.

Figur 2. Forslag til nyt grundtilskud

Særligt grundtilskud til decentrale uddannelsesudbud

Regeringen ønsker at understøtte vækst og udvikling i hele Danmark. Uddannelsesudbud uden for de store byer er ofte mindre, og kan derfor være relativt dyrere i drift. Samtidig kan det være en udfordring at skabe et robust fagligt miljø.

Regeringen foreslår, at der etableres et særligt grundtilskud til uddannelsesinstitutioner med godkendte uddannelsessteder uden for København, Aarhus, Odense og Aalborg. Tilskuddet skal udgøre 1 million kroner årligt per eksisterende udbudssted udover hovedcampus, som er placeret uden for de store byer. Der gives maksimalt 5 millioner kroner per institution. Det betyder et samlet særligt grundtilskud på i alt 44 millioner kroner til decentrale uddannelsesudbud fordelt på 18 institutioner. Hertil kommer, at de eksisterende særlige tilskud til uddannelsesudbud på Bornholm fastholdes.

Endelig foreslås at øge grundtilskud til mindre institutioner, som er særligt følsomme i forhold til ændringer i bevillingerne (Den Frie Lærerskole og Danmarks Medie- og Journalisthøjskole), og at der indføres et maritimt grundtilskud, der understøtter overgangen fra det nuværende tælleprincip på uddannelserne til en opgørelse, der svarer til de øvrige institutioner, baseret på studenterårsværk.

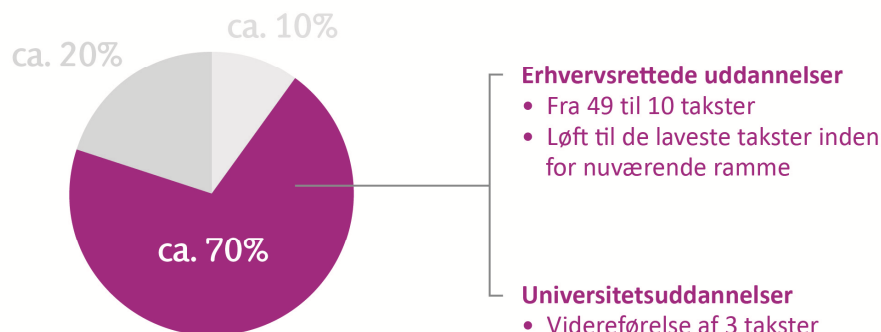
Aktivitetstilskud

Regeringen foreslår, at størstedelen af bevillingerne til videregående uddannelse fortsat skal følge aktiviteten. Det giver incitament til, at institutionerne fortsat uddanner mange studerende.

Forslag til aktivitetstilskud:

- Aktivitetstilskuddet skal udgøre cirka 70 procent af de samlede uddannelsesbevillinger.
- På universitetsuddannelserne fastholdes tre takster, som det kendes fra det nuværende bevillingssystem.
- På de erhvervsrettede uddannelser reduceres de nuværende 49 uddannelses- og bygningstakster til 10 enhedstakster.
- I forbindelse med reduktionen af antal takster på de erhvervsrettede uddannelser løftes de laveste takster inden for den nuværende ramme for de erhvervsrettede uddannelser.
- De nuværende praktik- og internationaliseringstilskud fastholdes.

Figur 3. Forslag til aktivitetstilskud

Der er i dag to forskellige takstsystemer på de videregående uddannelser. Ét for universitetsuddannelserne, og ét for de erhvervsrettede videregående uddannelser. Regeringen foreslår, at de to forskellige takstsystemer fastholdes i det nye bevillingssystem.

Opdelingen afspejler bl.a., at der er forskellige vilkår for udbud af universitetsuddannelser og erhvervsrettede videregående uddannelser. Således er mange erhvervsrettede videregående uddannelser underlagt en tættere regulering og har en tættere kobling til konkrete erhverv blandt andet gennem obligatorisk praktik.

Universitetsuddannelser

Det nuværende takstsystem på universiteterne blev indført i 2007, hvor forskellige takster blev samlet i én enkelt uddannelsestakst til heltidsuddannelse på tre takstniveauer primært inden for henholdsvis samfundsfag og humaniora (takst 1), en række uddannelser med forventede ekstraomkostninger til f.eks. teknologi eller lignende (takst 2) og tekniske, naturvidenskabelige og sundhedsfaglige uddannelser (takst 3).

Det foreslås, at takststrukturen med tre takstniveauer videreføres med samme indbyrdes forhold, men at taksterne tilpasses, så det modsvarer indførelsen af et større grundtilskud og et kvalitets- og resultattilskud.

De erhvervsrettede videregående uddannelser

Der er i dag 49 uddannelses- og bygningstakster for de erhvervsrettede videregående uddannelser. Opdelingen mellem uddannelses- og bygningstakster er ikke hensigtsmæssig. Uddannelsesinstitutionerne modtager et samlet tilskud til uddannelse, som de frit kan anvende inden for deres formål, og det er et ledelsesansvar at anvende midlerne bedst muligt. Samtidig ligger mange af taksterne tæt på hinanden.

Regeringen foreslår, at der gennemføres en forenkling af takstsystemet på de erhvervsrettede uddannelser, så antallet af takster reduceres til 10 enhedstakster.

Det foreslås samtidig, at de laveste takster til blandt andet pædagog- og socialrådgiveruddannelserne løftes inden for den samlede ramme til de erhvervsrettede uddannelser. Således vil nogle af de højeste takster samtidig blive reduceret. Det vil blandt andet berøre laborant- og radiografuddannelserne.

Praktik- og internationaliseringstilskud

Der gives i dag et praktiktilskud til de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner, når de studerende er i praktik. Der findes ikke et tilsvarende praktiktilskud på universiteterne, hvilket skal ses i lyset af, at der kun er praktik på tre universitetsuddannelser.

Der gives endvidere et internationaliseringstilskud, som ydes til indgående og udgående udvekslingsstuderende. Tilskuddet er i dag forskelligt på de erhvervsrettede uddannelser og universiteterne.

Det foreslås, at de eksisterende praktiktilskud på de erhvervsrettede videregående uddannelsesinstitutioner videreføres, og at internationaliseringstilskuddene harmoniseres og videreføres på alle videregående uddannelser.

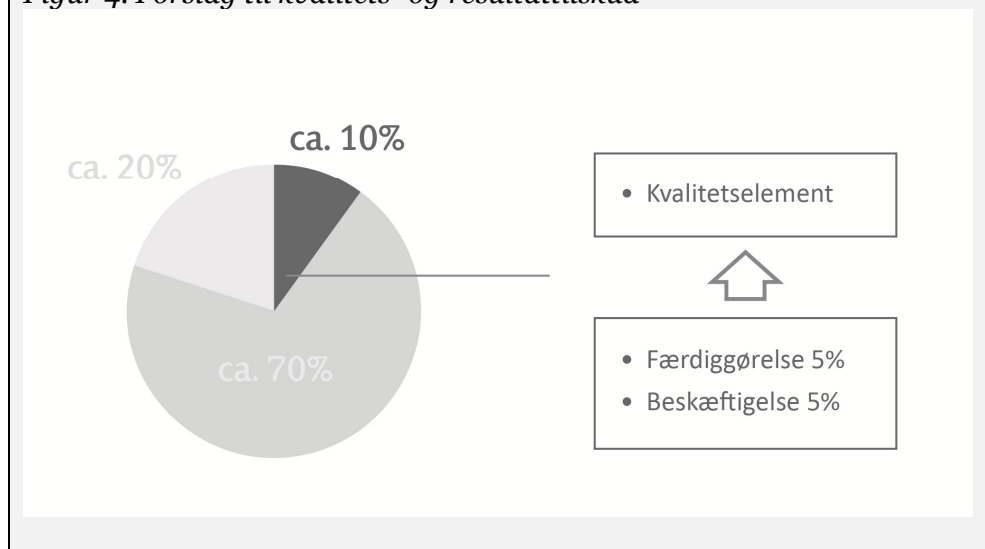
Kvalitets- og resultattilskud

Regeringen foreslår, at der introduceres et nyt samlet kvalitets- og resultattilskud, der styrker fokus på kvaliteten i uddannelserne, tidligere færdiggørelse og hurtigere overgang fra studier til beskæftigelse.

Forslag til et samlet kvalitets- og resultattilskud:

- Kvalitets- og resultattilskuddet skal udgøre cirka 10 procent af de aktivitetsafhængige tilskud til de videregående uddannelser.
- Kvalitets- og resultattilskuddet opgøres på baggrund af den enkelte institutions resultater for så vidt angår overgang til beskæftigelse og færdiggørelse samt et kvalitetselement.
- Overgang til beskæftigelse og færdiggørelse kan hver især udgøre op til fem procent af de samlede aktivitetsafhængige tilskud til den enkelte institution.
- Hvis institutionerne ikke når målene for beskæftigelse og studietid, udmøntes de resterende midler til kvalitet.

Figur 4. Forslag til kvalitets- og resultattilskud

Overgang til beskæftigelse

Det er regeringens ambition, at beskæftigelsesfrekvensen for nyuddannede skal være mindst på niveau med den erhvervsaktive befolkning, når der tages hensyn til konjunkturudviklingen.

I de seneste år har beskæftigelsesfrekvensen blandt nyuddannede imidlertid været lavere end gennemsnittet for hele arbejdsstyrken. I 2014 var 88 procent af de nyuddannede med en videregående uddannelse i arbejdsstyrken i beskæftigelse, mens beskæftigelsesfrekvensen i den samlede arbejdsstyrke var 95 procent.

For at understøtte et øget fokus på de nyuddannedes overgang til beskæftigelse, udmøntes op til fem procent af den enkelte uddannelsesinstitutionens aktivitetstilskud på baggrund af en opgørelse af de studerendes overgang til beskæftigelse.

Hver institution kan opnå det fulde beløb, hvis institutionen når målet for nyuddannedes overgang til beskæftigelse. Hvis uddannelsesinstitutionen ikke når målet fuldt ud, vil institutionen modtage en andel af beløbet.

Beskæftigelse for nyuddannede

De nyuddannedes beskæftigelse opgøres som den gennemsnitlige beskæftigelse 12 til 23 måneder efter afslutning af studierne. Målet for de nyuddannedes beskæftigelse er den gennemsnitlige beskæftigelse for hele arbejdsstyrken fratrukket en usikkerhedsfaktor, der bl.a. skal afspejle en større konjunkturfølsomhed hos nyuddannede og generel søge- og friktionsledighed.

Hurtigere færdiggørelse

Under halvdelen af de studerende gennemfører deres videregående uddannelse på normeret tid. Lige omkring to-tredjedele gennemfører uddannelsen med en 3-måneders overskridelse af normeret tid.

Regeringen foreslår, at der i stedet for de nuværende økonomiske incitamenter til færdiggørelse udmøntes op til fem procent af uddannelsesinstitutionens aktivitetstilskud på baggrund af de studerendes gennemsnitlige studietid

Det foreslås, at hver institution kan opnå hele beløbet til færdiggørelse, hvis de studerende på institutionen i gennemsnit er færdige inden for tre måneder udover normeret tid. Universiteternes bachelor- og kandidatuddannelser opgøres som selvstændige uddannelser, der hver især skal afsluttes inden for tre måneder udover normeret tid. Hvis uddannelsesinstitutionen ikke når målet fuldt ud, vil institutionen modtage en andel af beløbet.

Eksisterende incitamenter til færdiggørelse

Det eksisterende bevillingssystem understøtter allerede, at studerende færdiggør deres studier tættere på normeret tid.

Professionshøjskoler, erhvervsakademier og maritime uddannelser har færdiggørelsestakster, der udgør cirka 6-7 procent af de samlede uddannelsestilskud til institutionerne. Institutionerne modtager taksterne, når deres studerende bliver færdige.

På universitetsområdet er der etableret en færdiggørelsespulje, der årligt fordeles mellem universiteterne efter antal færdiggjorte bachelorer og kandidater, og som forventes at udgøre cirka 17 procent af universiteternes samlede uddannelsestilskud i 2020. I perioden 2015 til 2020 er udmøntningen af færdiggørelsespuljen betinget af, at universiteterne frem mod 2020 nedbringer den samlede gennemsnitlige studietid med 4,3 måneder.

Kvalitetselement

Det er vigtigt, at det nye bevillingssystem målrettet understøtter en kvalitetsudvikling på uddannelserne. Det sker på flere måder. For det første i kvalitets- og resultattilskuddet, hvor midler, som ikke udmøntes til institutionerne på baggrund af henholdsvis beskæftigelse og studietid, udmøntes til kvalitetsudvikling på institutionerne. For det andet vil reduktionen i det aktivitetsafhængige element og indførelsen af et grundtilskud til uddannelse give større tilskyndelse til at styrke kvaliteten, og for det tredje vil genfastsættelsen af grundtilskuddet blandt andet ske på baggrund af en samlet kvalitetsvurdering.

For så vidt angår kvalitets- og resultattilskuddet skal kvalitetselementet fordeles til uddannelsesinstitutionerne til konkrete tiltag, særlige områder eller indsatser.

De konkrete tiltag til styrkelse af kvaliteten kan f.eks. omfatte udvikling af bedre uddannelsesforløb, herunder udvikling af undervisnings- og eksamensformer, kapacitetsopbygning af underviser- og vejlederkompetencer, bedre feedback og interaktion mellem undervisere og studerende, digitale uddannelsesmuligheder og en mere aktiv studiekultur. Det kan også være tiltag, der styrker praksis- og anvendelsesorienterede løsninger i et tæt samarbejde med både aftagere i kommuner og regioner.

Det vil være nærliggende, at anvendelsen af kvalitetsmidlerne på de enkelte institutioner drøftes i den løbende opfølgning på de nye strategiske rammekontrakter.

Kvalitetselementet forventes at udgøre op mod 200 millioner kroner om året. Dertil kommer de ekstra midler, som regeringen foreslår at prioritere til at kompensere institutioner, hvis samlede uddannelsestilskud falder med mere end én procent i overgangsåret. Kompensationen foreslås udfaset over tre år, og midlerne vil i takt med udfasningen udmøntes via kvalitetselementet i kvalitets- og resultattilskuddet.

Det kan på sigt overvejes, om det samlede kvalitets- og resultattilskud skal udgøre en større andel end de foreslåede 10 procent af de aktivitetsafhængige tilskud.